

Transcendentalna meditacija - da ili ne?

Transcendentalna meditacija - da ili ne?

Transcendentalna meditacija, zajedno sa pokretom Hare Krišna, predstavlja pokušaj premošćavanja ponora između istočnjačke i zapadnjačke filozofije i uklapa se pokret Novo doba (New Age). Transcendentalna meditacija, ili skraćeno TM, doživjela je veliki publicitet u zapadnim zemljama. Ljudi koji ranije nijesu ništa znali o misticizmu Dalekog Istoka danas znatiželjno istražuju materijale o TM. Mnogi, međutim, ovu tehniku ne poistovjećuju sa religijom, pozivajući se na „naučnu opravdanost“ upražnjavanja ove vrste meditacije. O čemu se zapravo radi?

Kako je sve počelo?

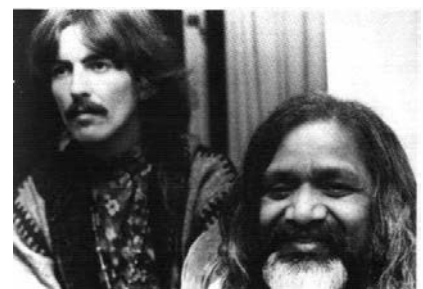
Guru Dev (u prevodu „omiljeni učitelj“), čije pravo ime je bilo Svami Bramananda Sarasvati, bio je jedan od četvorice najvećih indijskih duhovnih vođa svoga vremena (prva polovina prošlog vijeka). Veći dio svog života proveo je kao monah u usamljeništvu, prije nego što je postao *šankaračarja*, duhovni starješina velikog manastira u Džotir Majtu na Himalajima. Jedan od njegovih omiljenih učenika postao je Maheš Prasad Varna (kasnije poznat kao Mahariši) koji je od svog slavnog učitelja, kojega su mnogi Indusi slavili kao božanstvo, dobio osnovne ideje o transcendentalnoj meditaciji. Sarasvati je na smrti (1953) zapovijedio svom učeniku da otputuje na Himalaje i tamo dođe do znanja o konačnoj stvarnosti. Mahariši je poslušao da bi dvije godine kasnije sišao na jug i počeo da popovijeda svoju nauku. Konačno je izabrao Rišikeš, u podnožju Himalaja, kao sjedište svoje Međunarodne akademije o meditaciji.

Kao što ime ove ustanove sugerije, njegove ambicije bile su od početka interkontinentalne. Godine 1957. objavio je svoju globalnu strategiju širenja poznavanja meditacije po cijelom svijetu. Od tada postaje poznat kao Mahariši Maheš Jogi (riječ „mahariši“ znači „veliki murdac“, Maheš je njegovo prezime, a „jogi“ znači „sjedinen sa Bogom“). 1961. godine počinje svoju misiju po SAD. No Zapad je sporo prihvatao njegove nove ideje. Ali Mahariši je ostao uporan u svom nastojanju i za sledećih desetak godina 13 puta obišao svijet.

Kao katalizator za konačnu „predaju“ Zapada poslužili su niko drugi do jedna od najpopularnijih muzičkih grupa svih vremena – Bitlsi (The Beatles). Džordž Harison se sreo sa Maharišijem i počeo proučavati indijsku muziku, da bi zatim i ostali Bitlsi pošli sa guruom u jedan udaljeni kraj Velsa da proučavaju meditaciju. Kasnije su oduševljeno izjavljivali kako je to „nešto naznčajnije što im se dogodilo u životu.“ Posle takvog publiciteta broj Maharišijevih pristalica brzo je rastao. Pridružile su se i druge poznate ličnosti kao Širli Meklejn, Mia Ferou, Rolingstounsi, itd. Bitlsi su 1967. posjetili Rišikeš, a godinu dana kasnije i Mia Ferou, ugledavši palatu vrijednu 750.000 dolara. TM je postala veliki biznis.

Godine 1969. TM dobija akademsko priznanje kada je p kreativnoj inteligenciji“ (SCI), otvoren na univerzitetu Stenford.

I kada se činilo da su vrata uspjeha otvorena, Bitlsi su se razocarali i počeli javno govoriti kako su „pogriješili.“ I druge superzvijezde počele su optuživati Maharišija nazivajući ga „starim hindu

Džordž Harison i Mahariši

Bitlsi i Mahariši u Rišikešu

prevarantom.“ Kada su 1970. godine oštro ispitivane njegove finansijske transakcije, činilo se da je sa TM sve gotovo. Međutim, dvije godine kasnije, Mahariši se vraća na velika vrata. U Americi i Velikoj Britaniji broj „meditatora“ rapidno raste. Meditacija počinje da prožima svaku poru društva.

SCI i TM ulaze u univerzitetska naselja, vojne i vladine ustanove, i mnoga imena iz svijeta nauke postaju pobornici ove tehnike. U Americi se otvaraju i televizijske stanice TM-a.

Šta je bio ključ ovakvog Maharišijevog uspjeha? Prije svega njegova nevjero-vatna karizma, samopouzdanost u radu koja ostavlja utisak vjerodostojnosti, kao i njegova otvorenost za naučnu provjeru TM-a, i konačno njegov „svjetski plan“ koji zastrašuje svojom sveobuhvatnošću:

1. Razviti puni potencijal svakog pojedinca;
2. Unaprijediti vladina dostignuća;
3. Ostvariti najviše ideale vaspitanja;
4. Riješiti problem kriminala, zloupotrebe narkotika, i svih oblika ponašanja koji donose nesreću ljudskom rodu;
5. Maksimalizovati inteligentno iskorišćavanje prirode;
6. Osigurati ispunjenje ekonomskih aspiracija pojedinaca i društva;
7. Dostići duhovne ciljeve čovječanstva u ovom naraštaju.

Zaista nevjerovatna raznolikost i vrlo sistematičan plan!

Kada je časopis *Los Angeles Times* postavio pitanje vođama pokreta kako će Mahariši ostvariti svoj svjetski plan i šta on u stvari želi, oni su „priznali da je metafizička osnova (nauka o kreativnoj inteligenciji) TM oživljavanje prastarog bramanizma i hinduizma.“

Šta je Hinduizam? Korjeni transcendentalne meditacije.

Hinduizam je religija i društveni sistem Indusa, koja se razvila iz *bramanizma* sa elementima budizma, jainizma, itd. *Braman* je član svešteničke Hindu kaste. *Jainizam* je religija slična budizmu, osnovana u VI vijeku p.n.e. koja naglašava *asketizam* (dolazak do većeg duhovnog stanja putem rigorozne samodiscipline i samoodricanja). *Hinduizam* je panteistički sistem vjerovanja. *Panteizam* uči da Bog nije ličnost, već da su svi zakoni, sile, manifestacije, itd., samopostojećeg univerzuma Bog. *Hinduizam* karakteriše služba mnoštvu bogova od kojih su tri najistaknutija. Prvi je Brama, stvoritelj svega materijalnog; drugi Šiva, bog uništenja, bolesti i smrti, kao i biljaka, životinja i ljudske reprodukcije. Treći je Šiva, bog ljubavi i dobrote. Međutim, iznad njih je sveprisutna, bezlična božanska sila, biće zvano Braman. Literatura TM-a podrazumijeva Bramana pod kreativnom inteligencijom.

Hinduizam nudi razne načine za službu svojim bogovima, počev od asketizma, ritualnog posvećenja, do meditacije koja je vjekovima uživala posebnu pažnju. Glavna karakteristika svih joga je meditacija. U hindu tradiciji meditacija je neophodna za sjedinjavanje sa nadmoćnim Bićem ili Bramanom kako bi se izbjegli ciklusi rađanja, smrti i ponovnog rađanja (reinkarnacije). Za razliku od TM, klasična joga (koja takođe potiče iz hinduizma) uključuje više fizičkog pokreta i fizičkih vježbi. Različite poze prilikom meditacije, od kojih se najviše upražnjava *lotos* položaj, imaju religijsko značenje i obično se odnose na životinje koje hinduisti smatraju bogovima (kobra, itd.).

U našoj kulturi TM se smatra, između ostalog, tehnikom relaksacije koja se sastoji od kontrolisanog disanja, pražnjanja uma od misli, ponavljanja mantre, mirnog sjedenja u izvjesnom položaju. U stvarnosti, ona je hinduizam i istočnjački misticizam prepakovan za zapadnu kulturu kao metodologija za oslobađanje od stresa.

Mahariši je hinduistički jogi podvrste bakti. Bakti joga je disciplina odanosti bogu koja može da se iskaže na mnogo načina. Maharišijeva tehnika pokazivanja odanosti je meditacija, koja – kako on kaže – nadvišava običnu svijest i podiže budnost na viši nivo. Druga bakti grupa je, na primjer,

pokret Hare Krišna, u kojoj je kao oblik odanosti prihvaćeno svakodnevno višečasovno pjevanje. Prema Maharišiju, postoje osam stanja svijesti, od kojih se na Zapadu samo tri smatraju normalne: budno stanje, stanje spavanja sa snovima i stanje spavanja bez snova. Putem meditacije mogu se dostići još pet stanja svijesti: „transcendentalna svijest,“ stanje „spokojne budnosti“ ili nivo „kosmičke svijesti,“ „svijest o bogu“ posle koje nastupa „sjedinjavanje sa bogom,“ i konačno postoji i osmi nivo, tzv „bramanska svijest“ koju Mahariši tek treba da objasni zainteresovanom svijetu.

Dakle, jasno je da su tri poslednja nivoa čisti hinduizam, ali Mahariši tvrdi da ukoliko se neko zaustavi na petom nivou, cijela TM se pretvara u neutralnu tehniku. Ali da li je to zaista istina?

Šta se očekuje od „meditatora“?

TM se iznenađujuće lako uči. Obično sve počinje javnim predavanjem, nakon čega se zainteresovani pozivaju na novo predavanje gdje će dobiti detaljnija obavještenja. Za one koji se odazovu upravo tu dolazi do preloma. Novom učeniku se dodjeljuje učitelj i on prolazi kroz inicijalni obred zvani *pudža*. Pri tom se naglašava kako sve ovo nema nikakve veze religijom, već se samo na bezazlen način izražava zahvalnost velikoj tradiciji učitelja koji su jedni drugima prenosili veliku tajnu meditacije. Učeniku se zatim daje *mantra* (hindu himna ili dio teksta posebno iz *Vede*, četiri svete knjige hinduizma) koju ne smije da otkriva drugima. Mantra je obično ime nekog hinduističkog boga, ali to se meditatoru nikad ne kazuje. Samo meditiranje je prebacivanje uma u „prazan hod,“ minimalizovanje svjesne aktivnosti mozga, polagano narastanje svijesti o unutrašnjem biću. Zanimljivo je da su se sličnom tehnikom služili i neki hrišćanski mistici u srednjem vijeku.

Naučna opravdanost TM

Maharišejevi saradnici govorili su kako se koristi od TM mogu naučno dokazati. Ova tvrđenja bila su veoma značajna za njihov veliki uspjeh u široj javnosti. Tako su Valas i Benson iz Medicinskog centra na Harvardu ustanovili sledeće promjene na grupi od 36 dobrovoljnih ispitanika:

1. Osrednje smanjenje broja udisaja.
2. Smanjenje metabolizma (ulazak tijela u stanje duboke relaksacije).
3. Smanjenje potrošnje kiseonika.
4. Smanjenje rada srca za 25%.
5. Smanjenje arterijske koncentracije natrijuskog laktata (što ukazuje na oslobađanje od napetosti i zabrinutosti).
6. Specifične EEG promjene (na primjer u obliku talasa u mozgu).
7. Povećanje galvanske osjetljivosti kože (još jedan pokazatelj nestanka napetosti i zabrinutosti).
8. Smanjenje vremena reakcije.

Najzanimljiviji je bio rezultat pod brojem 6. EEG je pokazivao koegistenciju dva tipa talasa u mozgu – alfa i beta. To znači da se pored oblika talasa koji se normalno pojavljuju kod pažljive, potpuno razbuđene osobe, sada zapažaju istovremeno i oblici talasa koji su svojstveni osobama u dubokom snu. Prema tome, meditatori su bili „budni“ i u stanju „sna“ istovremeno. Taj fenomen je zapažen i kod onih koji su se bavili Zen i drugim joga tehnikama za relaksaciju.

Drugo istraživanje identifikovalo je psihološke promjene izazvane meditacijom (povećana percepcija, povećana sposobnost učenja, smanjena nervoza i napetost, i posebni učinci na uživaocima droga). Poslije dvadeset i jednog mjeseca, 95% od 1862 meditatora koji su ranije uživali drogu odbacilo je ovu naviku, a činilo se da su uspjesi očigledniji što je korištena droga bila jača. Izgledalo je da se TM-u ne može uputiti nikakav značajni prigovor i da meditacija, bez obzira na vjersku opredijeljenost njenih zagovornika, djeluje pozitivno.

Ali da li je Mahariši zaista dokazao svoje tvrdnje? Ne! Dobitnik Nobelove nagrade Melvin Calvin kaže: „Maharišijev osnovni posao je prikupljanje novca od svojih novih sledbenika. On nema nikakvog pojma o nauci!“ I Harvi Bruks dekan mašinskog fakulteta na Harvardu tvrdi: „Transcendentalna meditacija je okružena mnoštvom mističnog besmisla, i svi naučnici koje ja poznajem i koji su došli u dodir sa SCI imaju skoro isto gledište!“ Britanski istraživač Piter Fenvik kaže da „sve te studije treba primiti sa rezervom... jer nije primijenjena adekvatna kontrola.“ I zaista, kad su neki istraživači primijenili strožiju kontrolu, rezultati su se pokazali nepovoljni za TM. Otkriveno je da mnoštvo informacija ostaje nedostupno naučnoj provjeri, a sam Mahariši se nikada nije udostojio podvrći testiranju, jer on bi, teoretski gledano, trebao biti idealan za dokazivanje vjerodostojnosti TM.

Dr Robert Pagano i drugi istraživači iz Sietla zaključili su da „četvrto osnovno stanje svijesti“ u stvari ne postoji i da različiti meditatori doživljavaju meditaciju na razne načine. Osim toga, niko ne zna koliko meditatora je započelo program i onda odustalo, što znači da su i brojke kojim se pokret hvališe „naduvane.“ Što se tiče „izlečenja“ zavisnika od droge, sam program TM-a nalaže uzdržavanje od bilo kakvih narkotika 15 dana prije početka nastave, tako da nijedan beznadežni narkoman nikada neće imati koristi od meditacije. I Benson sada vjeruje da se ista vrsta meditacije može naučiti – bez mantr – i postići slični efekti. Dr Leon Otis iz Istraživačkog instituta u Stenfordu kaže da meditacija utiče na ljude koji očekuju da im se nešto dogodi, i da najbolje djeluje na određene tipove ličnosti, što znači da TM ne mijenja osnovne karakteristike ličnosti!

Međutim, istraživanja koja su nanijela najviše štete TM objavio je Kolin Martin-dejl u časopisu *Psychology Today* koji je zaključio da „TM djeluje u smjeru snižavanja sposobnosti kreativnog mišljenja.“

Evo nekih štetnih efekata koje donosi TM: umor, zabrinutost, depresija, regresija, glavobolja, samoubilački porivi, poremećen san, bolovi u vratu, i povremeno probadanje kod mnogih.

„Gubljenje ličnosti dok se svijest zadržava u toku iluzije o jedinstvu sa 'Sveukup-nošću' navodi na vjerovanje da je priroda 'Sveukupnosti' impersonalna svijest. U stvari meditator se samo součava sa svojom izmijenjenom svijesću koja je bila privremeno depersonalizovana suzbijanjem percepcija i intelekta tokom meditacije“ (*David Haddon, A Christian Orientation towards Eastern Mysticism*).

Dakle, najblaža konstatacija sa naučnog stanovišta za TM mogla bi da glasi: „Nedokazano!“

Zašto zagovornici transcendentalne meditacije negiraju svoju religioznu obilježnost?

Sami pripadnici pokreta ne priznaju religioznu pozadinu svog pokreta, a njihovo uporno poricanje demantuju spisi samog Maharišija. Tako na jednom mjestu on kaže: „Transcendentalna meditacija je put koji vodi Bogu!“ Ali da bi privukli pažnju onih ljudi koji na pokret ne bi obraćali pažnju da je on religiozno obojen, stavlja se fasada naučnosti i terapije. (Kao što je Mahariši sam napomenuo: „Kad bi TM bila religija, značila bi nešto samo malom segmentu društva u svijetu!“)

R.D. Skot (bivši meditator) upoređuje TM sa navikom uzimanja droga. Kada TM postane glavno uporište u životu učitelja i počne da kreira njegov pogled na svijet, budući najčešće i izvor prihoda za život, da bi se probio dalje neophodno je da pridobija što više pristalica. Tako učitelj kada ne „trči za prosvjetljenjem“ na seminarima za osvježavanje i zaokruživanje znanja, on se energično baca na širenje TM.

Svako ko se susreo sa inicijalnim obredom zvanim „**pudža**“ bez sumnje će shvatiti da je riječ o religiji. Značenje pudže se nikad ne otkriva učeniku. Zašto, ako je pudža samo bezazlena zahvalna pjesma? Zapravo pudža je samo invokacija (prizivanje) duha, načela, osobe ili božanstva u pomoć. Pjesma jasno priziva duh ili božanstvo gurua Deva, čija se slika, između ostalih stvari, nalazi na oltaru.

Himna pudža se sastoji od tri elementa: prvi dio je recitovanje imena onih koji su nam prenijeli znanje. Lista sadrži imena historijskih, zatim polu-legendarnih, i na kraju imena mitoloških božanskih bića. Drugi dio: sedamnaest darova gurua Deva, a prilikom svakoga se ponavlja: „Klanjam se pred njime!“ Treći dio: pjesma hvale i obožavanja gurua Deva, koja ga slavi kao utjelovljenog boga. Iako pokret TM tvrdi da je ponavljanje imena bogova u pudži samo tradicionalna forma i da i Hipokratova zakletva koju daju ljekari sadrži imena grčkih božanstava, jasno je da se radi o čistom paganizmu. Ali da bi stvari bile još jasnije, proučićemo mantru i njeno značenje.

Značenje mantre nije važno, tvrde pripadnici pokreta, već vibracijske kvalitete koje ona ima. Te vibracije su uzrok specifičnih mentalnih učinaka, i zato učitelji moraju da budu vrlo pažljivi u izboru prave mantre za svaku osobu. Međutim, pokazalo se da različitih mantri ima u stvari jako malo i da su obično povezane sa imenima hinduističkih bogova. Ali postavlja se pitanje: ako smo prevarom navedeni da pjevušimo imena hinduističkih bogova četrdeset minuta svakog dana, obožavamo li time lažna božanstva ili ne? Na naše iznenađenje, svaki guru bi odgovorio: „Da, vi to činite.“ Obožavanje u hinduizmu nije posvećenje misli i namjera kao u hrišćanstvu, već se odnosi na vibracije koje vaše pjevušenje stvara u atmosferi oko vas. Pjevušeći mantru, *vi budite zanimanje određenih bogova čije ime zazivate i osiguravate njihov patronat*. Mantra proizvodi svoje natprirodno djelovanje nezavisno od vjere koju gajite! Dakle, bili religiozni ili ne, vi bivajte uvučeni u svijet natprirodnih i opasnih pojava.

Opasne sporedne posljedice

13. oktobra 1977. Mahariši Maheš Jogi je objavio da su svi narodi na svijetu „nepobjedivi.“ Drugim riječima, nema više potrebe da se bilo ko među nama zabrinjava zbog ratova i sukoba među narodima. Pošto se broj meditatora u svijetu povećao do gotovo jedan posto, narasla je „svjetska svijest“ i vibracije koje su pokrenuli meditari ukinule su sve mržnje i sva neprijateljstva. To pokazuje da TM čvrsto vjeruje u silu nevidljivih duhovnih vibracija. Kad neko meditira, ne koristi jednostavno izvor energije u sebi; on se povezuje sa nedodirljivom, misterioznom silom izvan svoga tijela. Knjiga objašnjenja „Sveta tradicija“, koja se daje kandidatima za učitelje, jasno to iznosi upućujući na „usklađivanje sa izvorom energije i mudrosti od kojega potiče TM.“

Tako TM sve otvorenije pokazuje svoje okultno i mistično lice. Jedan njihov oglas izledao je ovako: „*Naučite nove tehnike! Otkrijte čuda svoje svijesti! Levitacija – letenje – nevidljivost. Snaga slona. Vladanje prirodom. Polaznici se pozivaju da razviju moć Supermena!*“ I za razliku od mnogih drugih oblika misticizma koji poznaju mogućnost putovanja u pogrešnom smjeru i zato postavljaju brojna ograničenja, TM ne postavlja nikakve slične zahtjeve. Nije li to prizivanje demona i mračnih duhovnih sila koje stoje na strani zla protiv kojih je čovjek apsolutno nemoćan bez Božje pomoći.

Brojni meditari svjedoče o prisutnosti nevidljivih „anđela čuvara“ oko sebe. Ali ti „anđeli“ su u nekim slučajevima postajali vrlo neugodni. Tako je Suzan Skot, pet mjeseci pošto je počela da se bavi TM, počela da dobija vizije vukodlaka, ali i svijetlih stvorenja koja su prolazila kroz vrata i zidove. Čarls Ljuts (tadašnji starješina TM za SAD) savjetovao joj je da nikad ne gleda vukodlacima u oči jer oni predstavljaju demonske sile. Neki meditari su ubrzo shvatili da su se upetljali u početne stadijume magije, telepatije i astralnih putovanja. Drugi su čak bili maltretirani fizičkom silom od strane svojih nevidljivih pratilaca. Dakle, bilo da vjerujete ili ne vjerujete u bilo koju vrstu natprirodnih pojava, ovi simptomi nedvosmisleno ukazuju na nezdravo stanje.

Mahariši, naravno, ima svoje objašnjenje i ovo opisuje kao „opuštanje“ ili izlaženje iz stresnog stanja pri čemu dolazi do takve preorijentacije u umu meditatora da to mora da dovede do neugodnih pojava. Ali ova tvrdnja je u potpunom neskladu sa medicinskom naukom.

Opasnost od transcendentalne meditacije najdramatičnije se vidi u izrazito visokoj stopi samoubistava među učiteljima.

Odnos transcendentalne meditacije i hrišćanstva

Čak i površno poređenje TM sa hrišćanstvom otkriva kolika ogromna udaljenost dijeli biblijska učenja od onih Maharišija Maheš Jogija.

Bog se u Svetom Pismu nedvosmisleno predstavlja kao ličnost jedinstvena i posebna u Univerzumu. „Jer ovako veli Gospod, koji je stvorio nebo, Bog, koji je saznao zemlju i načinio je i utvrdio... Ja sam Bog, i nema drugoga. Nema osim mene drugoga Boga, nema boga pravednoga i spasitelja drugoga osim mene“ (Isaija 45:18, 21). Nasuprot tome, Maharišijev stav je panteistički, po njemu božansko Biće prožima sve i sve se neprekidno mijenja, samo ono ostaje isto. Svijet je dakle samo iluzija koja izgleda realna.

Biblija objašnjava da se čovjek odvojio od Boga padom u grijeh i svojim grešnim djelima, dok, prema učenju TM, ukoliko se osjećamo izvan domašaja božanske prisutnosti, nevolja je jednostavno u tome što još nijesmo započeli da meditiramo. U hrišćanstvu čovjeku je Hristovom žrtvom pomirenja omogućeno da pređe ponor koji ga odvaja od Boga, dok, prema Maharišiju, bog je već ovdje u nama koji nije ništa drugo do „moje Ja, ili moje Biće.“ Nije li ovo samo odjek prve obmane kojom je čovjek iskušan u Edemu: „Bićete kao bogovi“ (Postanje 3:5)?

Biblija uvijek predstavlja istoriju linearno, kao nešto što ima svoj početak i svoj kraj. Nasuprot tome, hinduisti posmatraju vrijeme kao beskrajni krug koji se neprestano ponavlja. Čovjekova očekivanja u vezi sa budućnošću neminovno oblikuju njegov način života. Hrišćanstvo uvijek poziva na zdravorazumsku vjeru čija načela i istine su u stanju da izdrže izazove svih vjekova. Bog je dao obilje dokaza onima koji hoće vjerovati, a za one koji to neće nikakav dokaz nije moguć. Oni će, kao Mahariši, uvijek imati neka svoja objašnjenja, služeći se svim mogućim „tehnikama“ da opravdaju svoje postupke i umire savjest.

Zbog svog vjerovanja u *karmu* (ili postupke u prethodnom životu čovjeka) koja je odgovorna za njegovo sadašnje stanje kakvo god ono bilo, i da će oni koji pate i stradaju na svijetu i tako opet doći na red i dobiti novu priliku, Mahariši pokazuje hladnu ravnodušnost prema socijalnim problemima u svijetu. On samo nudi nedefinisano tvrdnju da će nevolje prestati kad „broj meditatora dostigne 10% sveukupne populacije.“ Može li se ovo porediti sa nježnim saosjećanjem u postupcima i učenju Isusa iz Nazareta?

Biblija bez ikakvog uvijanja i laskanja ljudskim izopačenim težnjama govori da je čovjek u problemima zato što se podigao protiv Boga i umjesto načela ljubavi usvojio načelo sebičnosti i nezavisnosti. Ali sam Bog je preuzeo inicijativu da mu obezbijedi mogućnost spasenja. Prema Maharišiju, problem grijeha ne postoji. Nema nikakvih moralnih borbi. O pokajanju nema ni govora. Čovjek samo treba da meditira i on postaje moralno savršen, njegov govor i akcije se usmjeravaju prirodno, božanskom voljom. S druge strane, Sveto Pismo govori o neprekidnoj borbi naše duhovne prirode sa starom, palom prirodom i sveprisutnoj stvarnosti kušanja. Bog ne želi da povrijedi našu slobodnu volju, On nas jednostavno savjetuje i upućuje kako treba se odnosimo prema Njemu i drugim ljudima, sve drugo je stvar naše moralne odluke, koja često podrazumijeva i neke žrtve i odricanja.

Međutim, Maharišijevi dugoročni planovi kao da ne nagovještavaju dobro onima koji se ne priklone meditaciji. Prosudite sami šta znače ove njegove tajanstvene riječi: „Nije bilo i neće biti mjesta za nesposobne. Sposobni će upravljati, i ako neposobni ne budu u stanju da drže korak, neće biti mjesta za njih... U Vijeku prosvjetljenja neće biti mjesta za nezalce. Nezalce će biti prosvjetljene naporima sređenih, prosvjetljenih osoba koje će se kretati unaokolo... Uklanjanje

nesposobnih je uvijek predstavljalo zakon prirode!“ Mahariši je još 1976. odredio članove svoje Svjetske vlade. S obzirom na neviđeno umnožavanje pristalica meditacije na visokim položajima u vladama, vojsci i medicinskim krugovima, ovo uopšte nije smiješno kako se može učiniti na prvi pogled.

Dakle, maloprije smo zaključili da TM nije mnogo zainteresovana za problem lične moralne slabosti. Ohrabren tvrdjenjem da nikakva stvarna promjena načina života ili navika nije neophodna da bi postao moralna ličnost, meditator (kakve li ironije) može da postane još sebičniji i egocentričniji nego što je bio. I što više napreduje u TM, to su mu manje važna tradicionalna mjerila dobra i zla. Konačni cilj meditiranja je dostizanje „stanja svijesti koje će opravdati svaku akciju.“ Dobro i zlo za njih su relativni pojmovi, a sam Mahariši definiše dobro kao „ono što potpomaže proces evolucije.“ A pošto je „evolucija“ istovjetna sa napredovanjem pokreta TM, nije teško zaključiti šta je time mislio da kaže.

S druge strane, u hrišćanstvu upravo shvatanje o svojoj moralnoj slabosti, koje postajemo duboko svjesni suočeni sa Božjim pravednim zahtjevima, dovodi nas Onome koji jedini može spasti, koji je sam Put, Istina i Život (Jovan 14:6). Posvećenje u hrišćanstvu znači stalan napredak u moralu i vrlini Božjom silom koja mijenja život svih onih koji ga Njemu povjere. Bog je učinio za nas ono što nikakvi ljudski naponi ne mogu postići. Zašto nam je uvijek lakše da prihvatimo sve drugo prije nego Njegov neprocjenjivi Dar?

Na kraju, evo i odgovora na pitanje o hrišćanskoj meditaciji. U Starom Zavjetu meditacija se spominje na četiri mjesta, ali zanimljivo je da Novi Zavjet to nikada ne čini. Stari Zavjet koristi četiri jevrejske riječi, ali u svakom pojedinačnom slučaju radilo se o meditiranju pri kojemu je učestvovala aktivna svijest čovjeka. Biblijska meditacija označava aktivno razmišljanje o tri teme: božanskoj Ličnosti, božanskim djelima i božanskim riječima, ali se nikad ne sugerise „praznjenje“ uma.

Evo nekoliko primjera:

„Mislio sam o svim djelima Tvojim!“ (Psalam 77:12).

„O zapovijestima Tvojim razmišljam!“ (Psalam 119:15)

„O kako ljubim Zakon Tvoj, po cio dan o njemu razmišljam“ (Psalam 119:97).

Hrišćanska meditacija, prema tome, znači svjesno, voljno razmišljanje o nekom obliku božanskog otkrivenja, dozvoljavanje da takve misli obuzmu um čovjeka koji postaje otvoren za rad Svetog Duha. Isus je rekao: „Ne izgovarajte prazne riječi kao neznabošci“ (Matej 6:7), a apostol Pavle kaže da će se radije moliti svjesno sa razumijevanjem nego bez njega (vidi 1 Korinćanima 14:14-19). Dakle, jasno je da je tehnika neusmjerene meditacije u potpunom neskladu sa biblijskim učenjem.

S.P.